

travelbook

Egipt

Bezdroža

ERGO
HESTIA

Tekst: Szymon Zdziebłowski, Marcin Trendowicz (Hurghada, Marsa Alam, Szarm el-Szejk)

Redaktor prowadzący: Paweł Sondej
Aktualizacja i uzupełnienia: Anna Dziadkowiec
Redakcja: Anna Dziadkowiec
Skład: Iwona Baturo
Projekt graficzny: Sabina Suchy
Zdjęcia: stock.adobe.com, shutterstock.com
Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 2309863
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
www: bezdroza.pl (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:
bezdroza.pl/user/opinie/beegi4
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie IV
ISBN: 978-83-289-3370-5
Copyright © Helion S.A., 2026

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia
internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

SPIS TREŚCI

■ ATRAKCJE EGIPTU	6	Dom Gayera Andersona	55
		Meczet Hassana	56
		Meczet szajcha	
		Al-Rifaiego	57
■ INFORMACJE		Cytadela Kairska	58
KRAJOZNAWCZE	15	Bab Al-Azab	58
Krajoznawcze ABC	16	Alabastry Meczety	58
Spółeczeństwo	20	Kasr al-Gawhara	58
Architektura	26	Meczet sułtana Al-Nasira	
Kuchnia	30	Muhammada	60
■ KAIR	33	Studnia Saladyna	61
Z dziejów miasta	34	Muzea	61
Śródmieście	36	Meczet Sulejmana	
Muzeum Egipskie	37	Paszy	61
Mumie	42	Stary Kair	62
Heliopolis	44	Babilon	62
Al-Ahram	45	Wiszący Kościół	62
October War Panorama	45	Muzeum Koptyjskie	63
Zamalek	46	Kościół św.św. Sergiusza	
Cairo Opera House	46	i Bachusa	63
Cairo Tower	46	Kościół św. Barbary	63
Muzeum Ceramiki		Synagoga Ben Ezry	64
Islamskiej	46	Meczet Amra Ibn al-Asa	64
Północna część Kairu		Wyspa Roda	65
mużulmańskiego	48	Nilometr	65
Bab Zueila	48	Pałac Manial	66
Ghuriya	49	Ogród zoologiczny	66
Wikala al-Ghuri	49	■ OKOLICE KAIRU	67
Meczet Al-Azhar	50	Giza	68
Domy Arabskie	50	Piramida Cheopsa	68
Fishawi	50	Piramida Chefrena	71
Chan al-Chalili	51	Sfinks	71
Kalawun	51	Piramida Mykerinosa	71
Sabillkutub Abdal		Wielkie Muzeum Egipskie	72
Rahmana Katchuda	53	Sakkara	75
Beit al-Sihaymi	53	Piramida Dżesera	75
Meczet Al-Hakima	53	Piramida Unasa	75
Południowa część Kairu			
mużulmańskiego	54		
Meczet Ibn Tuluna	54		

■ DOLINA NILU 77

Aleksandria 78

Centrum 79

Królewskie Muzeum

Złotnictwa 81

Biblioteka Aleksandryjska 82

Park archeologiczny

Kom el-Dikka 84

Rakotis 85

Anfuzi 87

Egipskie hieroglify 88

Minja 93

Tell el-Amarna 95

Grobowce Północne 95

Miasto Centralne 97

Grobowce Południowe 100

Luksor 101

Świątynia Luksorska 102

Muzeum Luksorskie 104

Karnak 106

Kolosy Memnona 110

Świątynia Hatszepsut 111

Medinet Habu 112

Dolina Królów 115

Edfu 119

Kom Ombo 120

Asuan 122

Centrum miasta 124

Muzeum Nubijskie 125

Elefantyna 125

Kompleks File 126

Wielka Tama Asuańska 128

Abu Simbel 129

Świątynia Ramzesa 129

Świątynia Nefertari 130

■ KURORTY MORZA CZERWONEGO

ORAZ SYNAJ 131

Hurghada 132

Marsa Alam 134

Rafy koralowe 134

Port Ghalib 135

Park Narodowy

Wadi Dżimal 135

Szarm el-Szejk 137

Old Market 138

Ośrodki nurkowe 138

Dahab 139

Nuweiba 142

Nurkowanie

w Morzu Czerwonym 144

Góra Mojżesza 146

Klasztor św. Katarzyny 149

■ INFORMACJE

PRAKTYCZNE 151

Przed wyjazdem 152

Podróż samolotem 156

Na miejscu 156

Informator A–Z 161

ATRAKCJE

Egiptu

Muzeum Egipskie w Kairze

W ogromnym kairskim muzeum zgromadzono najznamienitsze artefakty z czasów rodzącej się potęgi cywilizacji egipskiej. Prawdziwą ekscytację wzbudza przebywanie w Sali Mumii Królewskich. Nic dziwnego, że to obowiązkowy punkt w programie zwiedzania Kairu.

➡ Zob. s. 37

Cytadela w Kairze

To XII-wieczne założenie obronne z szeregiem wspaniałych meczetów i pałaców jest otoczone wysokimi murami, z których rozpościera się rozległa panorama kairskiej metropolii.

➡ Zob. s. 58

Piramidy w Gizie

Piramidy to symbol Egiptu i magnes przyciągający turystów do tego kraju. Zaliczone do siedmiu cudów świata starożytnego są jedynym, który przetrwał do czasów współczesnych.

➡ Zob. s. 68

Sfinks

Monumentalny Wielki Sfinks to największa rzeźba na świecie, przedstawiająca mityczne stworzenie. Niezwykły posąg powstał ok. 2500 lat temu i znajduje się przed piramidą faraona Chefrena, w Gizie pod Kairem.

➡ Zob. s. 71

Wielkie Muzeum Egipskie

W Gizie znajduje się największe muzeum na świecie poświęcone jednej cywilizacji. Oprócz przestrzeni wystawienniczych obejmuje ono także centrum konferencyjne, ogrody zewnętrzne i przestrzeń handlową.

➡ Zob. s. 72

Biblioteka Aleksandryjska

Otwarta w 2002 r., powstała w miejscu, gdzie prawdopodobnie mieściła się największa biblioteka świata starożytnego. Ta supernowoczesna budowla mieści muzea, kolekcje i sale biblioteczne.

➡ Zob. s. 82

Egipskie hieroglify

Język arabski funkcjonuje w Egipcie od około 13 stuleci, podczas gdy egipski zapisywany w różnej formie trwał aż 3500 lat. Słowo opisujące pismo Egipcjan – hieroglify – pochodzi z greki i składa się z dwóch wyrazów: *hieros* (święty) i *glyphen* (rzeźbić), zatem można ten termin przetłumaczyć jako „święte rzeźbione znaki”. Sam język należy do rodziny języków semito-chamickich.

Możemy wydzielić kilka faz rozwoju starożytnego języka egipskiego. Językiem staroegipskim posługiwano się w okresie Starego Państwa, klasycznym – od I okresu przejściowego do końca okresu rzymskiego, jednakże od czasów XIX dynastii używany był głównie w monumentalnych inskrypcjach w świątyniach i niekiedy w tekstach literackich i religijnych. Język nowoegipski (późnoegipski) stosowany był jako potoczny od końca czasów Nowego Państwa. W okresie późnym wykształciła się gwarowa wersja języka nowoegipskiego – demotyka. Najmłodszą mutacją egipskiego jest język koptyjski. Wraz ze zmianami języka następowała ewolucja pisma.

Najwcześniejsze znane znaki pisma hieroglificznego odkryto w grobie tzw. króla Skorpiona w Abydos, datowanym

na XXXII w. p.n.e., w postaci maleńkich tabliczek wykonanych z kości słoniowej. Na hieroglify możemy natknąć się wszędzie, gdyż Egipcjanie zdobili nimi w zasadzie każdy materiał: drewno, kamień, ceramikę, kości czy biżuterię. Te zapisane na świątyniach i wewnątrz grobowców miały przetrwać wieki. Kardynalne znaczenie pełniło wykute imię zmarłego – w momencie jego skucia następowało skazanie osoby na wieczny niebyt i była to bodaj najgorsza kara dla człowieka.

Pierwsze inskrypcje nie mają nic wspólnego z religią, ale z ewidencją towarów – ich pochodzeniem i liczbą. Od wczesnych stadiów istnienia pisma możemy zaobserwować dwa jego typy: klasyczne hieroglify, stosowane w monumentalnej architekturze, oficjalnych tekstach rytych w drewnie czy kamieniu, i drugi typ – kursywę, inaczej hieratykę, która pozwalała na szybkie zapisywanie, już od momentu panowania pierwszych dynastii, wszelkich tekstów na papirusie za pomocą pędzelka i tuszu. Za pomocą tego drugiego pisma scribe notowali rachunki, inwentarze, wyroki sądowe, raporty. Wraz z nadejściem okresu późnego do zastosowania przeszła demotyka, ale nie używano jej przy zapisie tekstów religijnych. Ostatni zapis

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

hieroglificzny pochodzi z File z 394 r., zaś demotyczny – również z tej wyspy, i datowany jest na połowę V w.

Od III w. pismo demotyczne i hieroglificzne powoli było zastępowane przez pismo i język koptyjski. Jego alfabet składał się z liter greckich (od panowania Ptolemeusza był to język urzędowy w Egipcie) i sześciu znaków demotycznych, które były niezbędne do wyrażenia wszystkich dźwięków. Nowe pismo koptyjskie powstało w opozycji do „pogańskich” hieroglifów. Dziś już coraz rzadziej można usłyszeć język koptyjski – sami Koptowie stosują od wieków arabski, ale w czasie mszy w kościołach nadal jest używany.

Do 1822 r. badacze tylko domyślali się treści hieroglifów. W owym roku

Jean-François Champollion ogłosił światu sposób ich odczytania – stało się to możliwe dzięki tzw. kamieniowi z Rosetty, na którym zapisano tę samą treść w trzech rodzajach pisma: hieroglifach, demotyce i grece. Okazało się, że system zapisu opierał się na zastosowaniu logogramów (znaków oznaczających to, co przedstawiają, lub słowa pokrewne metaforycznie), determinatywów (umiejscowionych na końcu słowa zapisanego fonetycznie w celu odpowiedniego dookreślenia jego znaczenia) i fonogramów (znaków oznaczających jedną, dwie lub trzy spółgłoski – Egipcjanie nie zapisywali samogłosek). W ten sposób zapomniane język i pismo ponownie przemówiły.

Kup książkę

Poleć książkę

ESNA

W mieście położonym 55 km na południe od Luk-soru, na zachodnim brzegu Nilu, mieści się ciekawa świątynia Chnuma. To święty przybytek wzniesio-ny za czasów grecko-rzymskich, poświęcony głów-nie bogu o głowie barana, Chnumowi, jak również bogini Neith i bogu Heka. To usytuowane obec-nie niemal w centrum współczesnego miasta (9 m poniżej zabudowań) sanktuarium było jednym z ostatnich dzieł architektonicznych starożytnego Egiptu. Do dziś widoczna jest jedynie monumental-na sala hypostylowa, której sklepienie wsparte jest na wysokich, mierzących ponad 13 m kolumnach (łącznie 24). Jej wymiary to 33 na 16,5 m. Pozostałe konstrukcje świątynne znajdują się obecnie głębo-ko pod powierzchnią miasta i są po prostu niedo-stępne dla archeologów.

■ DOLINA KRÓLÓW

Jedną z największych egipskich atrak-cji jest Dolina Królów. Totmes I (1504–1492 p.n.e.) był pierwszą osobą, dla której wykuto tutaj grobowiec. Po raz pierwszy faraonowie spoczęli nie w piramidach (zarówno władcy Starego Państwa, jak i Średniego Państwa byli tak chowani), ale w hypogeach – wykutych w skale pod-ziemnych grobowcach. Powód był prag-matyczny – rządzący byli przekonani, że ukryte pośród rozpadlin skalnych komory nie padną łupem rabusiów. Oczywiście się mylili. W sumie odkryto 62 grobow-ce, ale trwają intensywne poszukiwania kolejnych w obrębie wschodniej doliny.

■ Dolina Królów

Jednym z najbardziej znanych zabytków w Dolinie Królów jest grobowiec Totme-sa III (1479–1425 p.n.e.), o numeracji KV 34. Tuż przed pierwszym pomieszczeniem znajduje się głęboka studnia, nad którą wzniesiono obecnie kładkę dla turystów. To tutaj miała trafiać woda ze zdarzają-cych się sporadycznie w Tebach ulewnych deszczy. Jednocześnie była to pułapka na niezających topografii grobowca rabu-siów. Najpierw dociera się do pomiesz-czenia z dwoma prostopadłościennymi filarami. Na ścianach widać unikatowe przedstawienia 741 bóstw z księgi Amdu-at, czyli Pisma z Ukrytego Pomieszczenia. To jedna z najważniejszych egipskich ksiąg grobowych, opisująca świat podziemny.

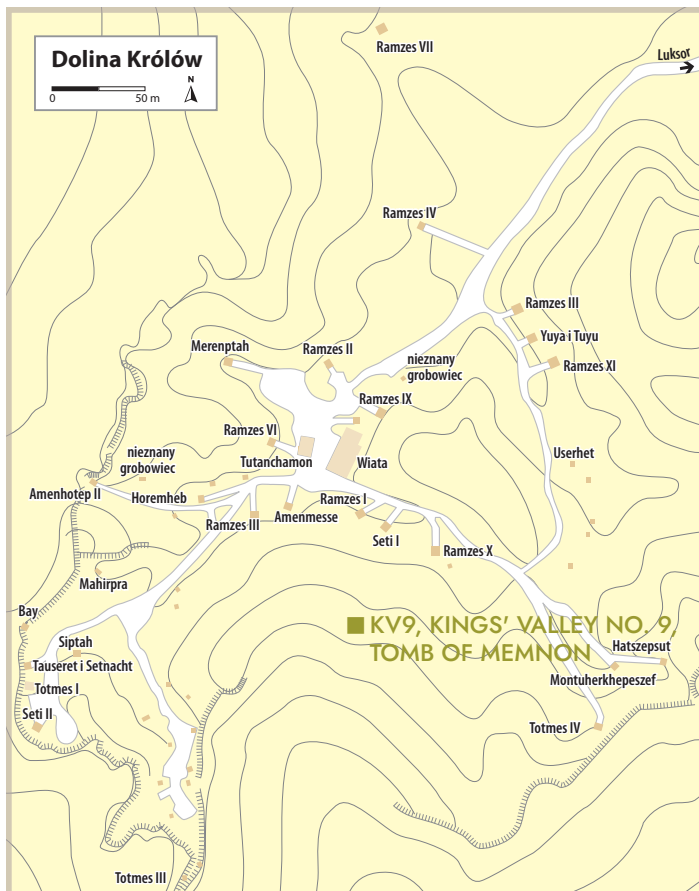
Do kolejnej, właściwej komory grobo-wej, w której do dziś mieści się sarkofag, wodą wąskie schodki w dół. Salę wy-kuto na planie owalu, pośrodku są dwa częściowo dekorowane filary. Ponownie na ścianach namalowano sceny z Amdu-at. Wszystkie malowidła w grobowcu są bardzo schematyczne i sprawiają wrażenie niedokończonych.

■ Grobowiec Ramzesa III

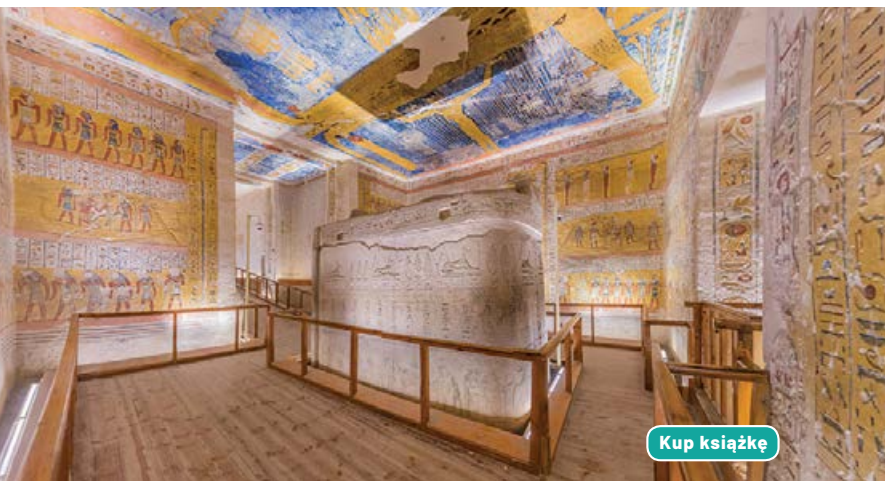

Kup książkę

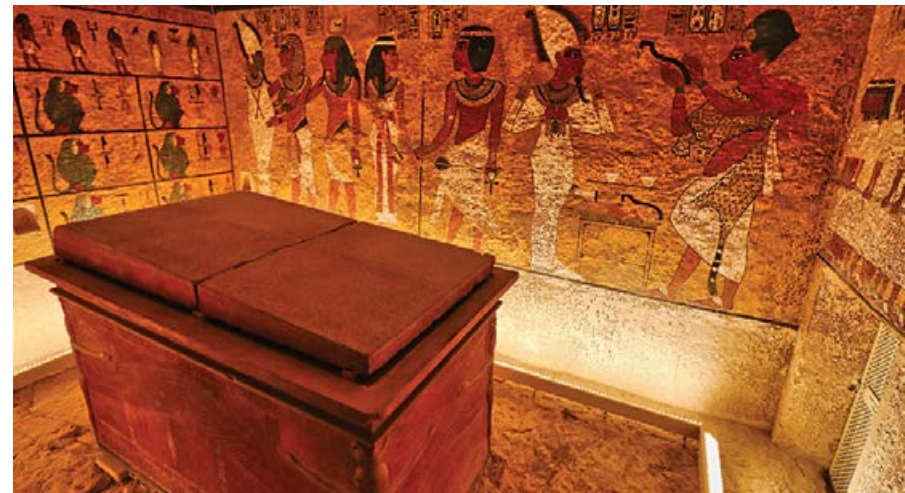
Poleć książkę

■ Grobowiec Ramzesa IV

Kup książkę

■ Komora grobowa Tutanchamona

Należy odwiedzić również grobowiec Horemheba (1323–1295 p.n.e.), oznaczony numerem KV 57. Ma on prawie 130 m długości. Warto zwrócić uwagę na malowidła nad głęboką studnią. W uwiecznionych scenach Horemheb stoi przed Ozyrysem, dalej ofiarowuje wino bogini Hathor. Kolejne malowidła widoczne są w przedsionku komory grobowej. Faraon stoi przed wieloma bóstwami. W komorze grobowej wykonano najstarsze przedstawienia z tzw. Księgi Bram, obrazującej wędrówkę boga Ra przez zaświaty; do dziś leży tu sarkofag wykonany z czerwonego granitu.

Najśłynniejszy w całej Dolinie jest grobowiec Tutanchamona (1336–1327 p.n.e.), o numerze KV 62. Odkryty przez Howarda Cartera w 1922 r., wywołał światową sensację, ponieważ był to jedyny zachowany prawie w nienaruszonym stanie grobowiec faraona, w którym znaleziono bogate wyposażenie. Jak na ironię, egipciolodzy nie wiedzieli niemal nic o Tutanchamonie aż do momentu odkrycia jego grobowca; panował krótko i nie był wybitnym władcą. Grobowiec składa się z czterech niewielkich pomieszczeń. Jedynie komora grobowa jest zdobiona, i trzeba przyznać, że stan malowideł jest świetny. Cechują

ODKRYWCA SŁYNNEGO GROBU

Howard Carter (1874–1939), który jest znany głównie jako odkrywca grobowca Tutanchamona, do Egiptu przybył w wieku zaledwie 17 lat. Zajmował się wtedy wykonywaniem dokumentacji rysunkowej pod okiem gwiazd ówczesnej archeologii, Gastona Maspero i Flindersa Petriego. Dokonał doskonałego przerysu reliefów w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari, na co poświęcił 6 lat. W 1899 r. został mianowany inspektorem starożytności na obszar Górnego Egiptu. Za jego kadencji doprowadzono po raz pierwszy elektryczność do Doliny Królów. W celu ochrony polichromii wewnątrz grobowców nakazał założyć żelazne, okratowane drzwi. Zmarł w wieku 65 lat w Londynie.

je wyjątkowe proporcje ciała ludzkiego, stosowane tylko w okresie amarnerskim. Do dziś z całego wyposażenia grobowca pozostawiono jedynie mumię samego Tutanchamona, leżącą wewnątrz jednego z sarkofagów.

i Biban el-Muluk
6.00–18.00, wstęp 750 EGP

Poleć książkę

■ Edfu

Edfu

W miejscowości Edfu, w połowie drogi między Asuanem a Luksorem, znajduje się świątynia Horusa, wzniesiona na terenie starożytnego miasta Dżeb. To bezsprzecznie najlepiej zachowana świątynia egipska. Tu miała się rozegrać batalia między Horusem a Sethem, opisywana szeroko w mitologii egipskiej. Świątynia powstała w okresie ptolemejskim, w latach 237–57 p.n.e.

Przybytek Horusa zorientowano na osi północ-południe. Wybudowane niedawno wejście prowadzi do kompleksu od

południa, co ma swoje zalety, gdyż trafiemy do świątyni od jej faktycznego wejścia wiodącego przez gigantyczny pylon. Po przestąpieniu progu świątyni wchodzimy do wielkiego dziedzińca perystylowego. Kolumny wokół ścian uwieńczone są różnymi roślinnymi kapitelami. Dziedziniec ten symbolizuje połączenie nieba i ziemi. Kolejna sala hypostylowa również składa się z 12 kolumn, ale jest już mniejsza. Od ścian bocznych odchodzą przejścia wiodące na wschód, do miejsca składowania płynnych darów i poza teren świątyni do studni, oraz na zachód – do pomieszczenia przeznaczonego dla pozostałych ofiar. Dwa pomieszczenia dalej ulokowano sanktuarium, w którego wnętrzu mieści się kaplica wykonana z jednego bloku szarego granitu. To jeden z najstarszych elementów całej świątyni. W jej wnętrzu stał za czasów świetności świątyni złoty posąg. Warto zwrócić uwagę na płaskorzeźby znajdujące się na wewnętrznej ścianie muru obwodowego świątyni po zachodniej stronie kompleksu (na wysokości sanktuarium). Wykuto tutaj sceny mitologiczne, na których widać walkę Horusa z siłami zła uosabianymi przez boga Setha, przedstawionego pod postacią hipopotama.

Edfu Temple

<https://egymonuments.gov.eg/en/monuments/template-of-edfu>

POLACY W EDFU

W latach 1937–39 na terenie starożytnej osady w Edfu rozpoczęła badania archeologiczne misja polsko-francuska kierowana przez prof. Kazimierza Michałowskiego. Skoncentrowano się na wykopaliskach na terenie grecko-rzymskiego miasta oraz na nekropolii faraonów z okresu Starego i Średniego Państwa. W ich wyniku sprowadzono do Warszawy ponad 90 skrzyń z zabytkami, które dziś stanowią trzon kolekcji egipskiej w Muzeum Narodowym.

Kom Ombo

Świątynia Kom Ombo jest malowniczo położona nad samym Nilem. To miejsce jedyne w swoim rodzaju. W starożytności kończył się tutaj szlak karawanowy, który wiódł z dzisiejszego Sudanu. To tu szkolono słonie bojowe w czasach ptolemejskich (332–30 p.n.e.). Świątynię

wzniesli stacjonujący wtedy w mieście żołnierze. Budowę świątyni rozpoczął Ptolemeusz VI, a zakończono ją w czasach rzymskich. Wzniesiono ją ku czci nie jednego, ale dwóch bogów – Horusa i Sobka, co jest czytelne w układzie architektonicznym: dwa główne

wejścia do świątyni i podwójne sanktuarium w środku.

Po wyjściu ze świątyni warto skierować się na tył kompleksu, między mur obwodowy a mur świątyni. Tuż obok północnego narożnika przedstawione są różnorodne narzędzia. Trudno jednoznacznie ustalić, do czego służyły, prawdopodobnie związane były

z odprawianiem świętych rytuałów. W cenie biletu wstępu do świątyni można zwiedzić również Muzeum Krokodyli, którego ekspozycja składa się ze z mumifikowanych krokodyli oraz eksponatów związanych z bogiem Sobkiem.

Kom Ombo Temple

<https://egyptmonuments.gov.eg/en/monuments/kom-ombo-temple>

Kup książkę

Poleć książkę

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Egipt

Egipt to jedna z największych starożytnych potęg. Tajemniczy pustynny kraj nad życiodajnym Nilem od wieków przyciągał ciekawych świata i żądnych przygód. I tak jest do dziś – monumentalne budowle i prastare świątynie wciąż pobudzają wyobraźnię naukowców, a piaszczyste plaże i bajeczne rafy koralowe kuszą turystów. Egzotykę Afryki odkryjemy, spacerując po uliczkach Kairu i targując się na jego słynnych bazarach.

Pustynie, oazy i rafy koralowe

Wielkie Muzeum Egipskie

Piramidy, grobowce i Sfinks

Meczet i koptyjskie kościoły

Gwarne medyny i barwne bazyry

Sprawdź najnowsze promocje:
 ● bezdroza.pl/promocje
 Przewodniki najchętniej czytane:
 ● bezdroza.pl/bestsellery
 Zamów informator podróżniczy:
 ● bezdroza.pl/newsletter

Księgarnia internetowa:
bezdroza.pl

ebook dostępny na:
ebookpoint

ISBN 978-83-289-3370-5

Cena: 39,90 zł

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion